

Olemmeko käsittäneet oikein?

Pari sanaa teosofisesta liikkeestä.

11.

Luodessamme silmäyksen Teosofisen Seuran tähänastiseen historiaan olemme huomanneet, että veljeyden henki ei ole elävänä ja itsetietoisena johtanut seuraa tämän erilaisissa ahdinkotiloissa. Päinvastoin on joka kriisissä tietämättä rikottu seuran ensimmäistä ohjelmapykälää vastaan, jossa nimenomaan puhutaan yleisestä veljeydestä, ja unohdettu, että teosofisen liikkeen varsinaisena tehtävänä maailmassa on totuuden julistaminen, toisin sanoen veljeyden hengen luominen ja ylläpitäminen. Kun personallisuuksia vastaan hyökättiin, asetettiin juuri seuran veljeys koetukselle; kun aatteellisista kysymyksistä syntyi erimielisyyksiä, olisi veljeyden henki kyennyt käytännössä toteutettuna voittamaan erimielisyydet.

Näin ollen ei ole ihmeteltävissä, että alkuperäinen Teosofinen Seura semmoisenaan ei enää ole olemassa; maailmassa toimiva teosofinen liike on jakautunut monenlaisiin eri yhdistyksiin, elähyttänyt entisiä ja luonut uusia seuroja, joilla on enemmän tai vähemmän teosofisia tarkoituksia. Vaikkei yksikään yhdistys olisi täysin tietoinen teosofisen liikkeen todellisesta tarkoituksesta, elää liikkeen henki vielä näkymättömissä, koettaen vaikuttaa kaikkiin seuroihin ja yksilöihin, jotka omaksuvat teosofisia oppeja ja aatteita.

Kun asetamme ratkaistavaksemme kysymyksen, millä tavalla teosofinen liike olisi nostettavissa siitä hämäryyden tilasta, johon se fyysisissä ilmauksissaan on joutunut, emme tietenkään saata ajatella mitään teennäisiä, ulkonaisia keinoja. Teosofisen liikkeen pelastus on sen omassa itsessään. Niinkauan kuin sen henki ei ole kuollut, vaan vielä elähyttää siellä täällä yksilöitä ja kukaties yhtymiäkin, on liike pelastettavissa kokonaisuudessaan, jos nuo teosofisen hengen innoittamat yksilöt ja yhtymät vain ovat tilaisuudessa tekemään kyllin voimakasta propagandaa. Helppo tehtävä tämä ei ole, mutta kun vahinko on korjattava, ei ole aika kysyä vaikeuksia.

Kuten lukijamme muistanevat, ehdotti Ruusu-Risti viime vuonna että kaikki teosofiset seurat ojentaisivat toisilleen veljeskättä ja muodostaisivat suuren yleismaailmallisen liiton kansainvälisine keskustustoimistoinen ja neuvostoinen, joka puolueettomalla mielenkiinnolla seuraisi teosofista työtä ja edistystä joka maassa ja joka yhdistyksessä. Ei olisi luullut tätä tuumaa mahdottomaksi toteuttaa, koska se ei edellyttänyt, että eri seurojen pitäisi luopua omista työtavoistaan ja ohjelmistaan; niiden tulisi vain luopua lahkolaismaisesta itsevanhurskaudesta ja veljellisen suvaitsevaisuuden nimessä tunnustaa toistensa elämisoikeudet, aikaa myöten seuraisi sitten itsestään toisilta oppiminen.

Tämä ehdotuksemme tietysti perustui siihen puoleksi pessimistiseen näkökantaan, että yksikään yhdistys ei enää ollut kokonaan alkuperäisen teosofisen hengen elähyttämä. Totuuden tieto oli kaikilta kadonnut ja se oli saavutettavissa takaisin ainoastaan sillä tavalla, että jokainen tunnusti tietämättömyytensä sanomalla toisille »lyökäämme käsi kätehen ja taistelkaamme yhdessä pimeyden peikkoja vastaan; kun jokainen meistä yrittää parhaansa totuutta etsiessään, ehkä lopulta valon päivä koittaa!»

Olisihan tuo ollut suurenmoinen askel veljeyttä kohti. Olisivathan sillä teollaan kaikki teosofiset seurastodistaneet vilpittömyytensä ja sydämenpuhtautensa. Mutta vaatimus oli ehkä liian suuri, kun ottaa huomioon ihmisluonteen heikkoudet, kunnianhimon, vallanhimon, ahneuden, kateuden, ylpeyden j.n.e. Sentähden semmoinen ihanne saattoi monesta tuntua liian kaukaiselta.

Ja kuitenkin se, kuten sanotti, perustui puoleksi pessimistiseen näkökantaan. Kuluneen vuoden aikana on ainakin tämän kirjoittaja ollut huomaavinaan, että tilanne ei ole niin toivoton. Totuuden tieto ei ole vallan hävinnyt teosofisesta maailmasta. Se elää vielä näkymättömissä ja elähyttää siellä täällä yksilön tai ryhmän.

Sentähden onkin meillä nyt toinen ehdotus esitettävänä, ehdotus, joka perustuu optimistisempaan näkökantaan ja saattaa vallan toisilla edellytyksillä valmistaa sitä kansainvälistä liittoa, joka yhä silmissämme väikky.

Tämä toinen ehdotus olisi, että kaikki ne yksilöt – kuuluivatpa toiseen tai toiseen seuraan tai ei mihinkään, – jotka ovat heränneet teosofisen totuuden tietoon ja joita siis elähyttää teosofisen liikkeen eli veljeyden henki, liittyisivät yhteen ja muodostaisivat uuden kansainvälisen seuran esim. nimeltä »Teosofinen Veljesliitto» (*the Theosophical Brotherhood*), jonka tehtävänä olisi teosofisen elämänymmärryksen, s. o. madame Blavatskyn samoin kuin kaikkien ihmiskunnan suurten opettajain ja vapahtajain opettaman siveysopin julistaminen ja levittäminen ajatuksissa, sanoissa ja töissä.

Tämänlaatuinen yhteistyö teosofisten totuuden tietäjien kesken on ajan vaatima, jollemme tahdo, että teosofian valo, joka jo on himmentynyt, sammuisi kokonaan. Tilanne on kaikesta huolimatta vakava, eikä sitä paranna minkään teosofisen seuran ulkonainen kasvu mahtavuudessa ja rikkaudessa. Kaikki kirkot kadottivat totuuden henkensä, silloin kun niistä tuli mammonan palvelijoita. Tilanne on vakava, sillä nuoret totuuden etsijät, joiden totuuden näkemys on heräämisillään, joutuvat vaikeihin ristiriitoihin, jos eivät löydä maailmassa teosofeja, jotka todella uskovat kaikkien ihmisten veljeyteen, katsomatta rotuun, kansallisuuteen yhteiskunta-asemaan j.n.e.

Ehdottamamme teosofinen veljesliitto palvelisi tavallaan samaa tarkoitusta kuin madame Blavatskyn aikoinaan perustama esoteerinen osasto. Tämän liiton jäsenet olisivat kaikki *de facto* esoteristeja, koska Valkoisen Looshin henki olisi heissä elävä, ilman että mikään »esoteerinen koulu» olisi painanut heihin leimansa. Mutta toiselta puolen esoteeristen koulujen jäsenet voisivat hyvällä syyllä kuulua »teosofiseen veljesliittoon», mikäli heidän koulunsa eivät estä heitä elämästä tosi veljellistä elämää; sillä veljesliiton jäsenet eivät missään teknillisessä merkityksessä olisi esoteristeja. He eivät erikoisesti tutkisi »tuntemattomia luonnonlakeja ja ihmisen salaisia kykyjä» eivätkä olisi tekemisissä minkäänlaisten salaisten oppien kanssa. Heidän työnsä olisi kauttaaltaan eksoteerinen ja julkinen alkuperäisen teosofisen veljeydenhengen elvyttäminen. Mutta he edustaisivat hengessä ja totuudessa teosofisen ohjelman ensimmäistä pykälää, – sitä pykälää, josta on sanottu, että sen toteuttaminen yksin on tienä Mestarein luo.

12.

Entä Ruusu-Risti? Mitä varten perustettiin Suomen Ruusu-Risti? Onko se teosofinen yhdistys ja kuuluuko se teosofiseen liikkeeseen? Vai onko sen salainen ja näkymätön tausta toinen kuin teosofisen liikkeen, koska se nimittää itseään toisella nimellä?

Suomen Ruusu-Ristin syntyperä jo osoittaa ja todistaa, että se kuuluu teosofiseen liikkeeseen. Sen perustavat jäsenet olivat suureksi osaksi vanhoja Teosofisen Seuran jäseniä, jotka aikoinaan olivat olleet mukana luomassa Suomen T.S:aa; sen johtaja on Suomen ensimmäinen teosofinen työntekijä, se, joka toi teosofian Suomeen suomen kielellä. Ruusu-Risti on täten teosofinen yhdistys ja edustaa teosofista liikettä samalla hengen oikeudella kuin muutkin teosofiset seurukset, sillä teosofisessa liikkeessä ei ole kysymys lainopillisista pykälästä, toisen tai toisen kuolevaisen henkilön allekirjoittamista papereista tai lojaalisuudesta jotakuta laitosta kohtaan, vaan teosofian elähyttävästä hengestä. Kirjoittihan madame Blavatskykin aikoinaan omasta suhteestaan Teosofiseen Seuraan:

»On puhdasta pötyä sanoa, että »H. P. B. on lojaalinen T.S:lle ja Adyarille» (! ?) H. P. B. on kuolemaan saakka uskollinen teosofiselle asialle ja niille suurille opettajille, joiden filosofia yksin kykenee sitomaan yhteen koko ihmiskunnan yhdeksi ainoaksi veljeskunnaksi. Yhdessä eversti Olcottin kanssa hän on sen seuran pääperustaja ja rakentaja, jonka tuli ja yhä tulee edustaa itse asiaa . . . Sentähden hän sympatisoi »T.S:n ja Adyarin» kanssa ainoastaan siinä määrin kuin mainittu seura on uskollinen teosofiselle asialle. Jos T.S. poikkeaa syrjään alkuperäisistä suuntaviivoista ja on menettelytavoissaan uskonon *asialle* ja seuran alkuperäiselle ohjelmalle, niin H. P. B. nimittää T.S:aa *uskottomaksi* ja pudistaa sen kuin tomun jaloistaan. Ja mitä lojaalisuus Adyaria kohtaan tarkoittaa

kaikkien ihmeitten nimessä? Mitä on Adyar erillään *asiasta* ja niistä *kahdesta* (ei *yhdestä* perustajasta, pyydän), jotka sitä edustavat? Miksi ei yhtä hyvin puhuta lojaalisuudesta Adyarin tontille tai kylpyhuoneelle?»

Teosofisessa liikkeessä – niinkauan kuin sen henki elää – on kysymys teosofisesta elämäntutkimuksesta ja sen toteuttamisesta elämässä. Teosofista liikettä edustaa se yksilö tai ryhmä, joka säilyttää puhtaana teosofisen ihanteen, ihmiskunnan henkisen veljeyden, ja kykyjensä mukaan koettaa sitä opeissaan ja töissään toteuttaa. Ilman sitä elämäntutkimusta, jota madame Blavatsky oli lähetetty julistamaan, ei ihmiskunnan henkistä veljeyttä voida ymmärtää eikä selittää; sen julistaminen ja omaksuminen on sentähden jokaisen yksilön ja ryhmän ensimmäinen askel ja tehtävä, jota sitten seuraa hengen herämys ja veljeyden asteittainen toteuttaminen elämän käytännössä. Mutta jollei ihannetta sen puhtaudessa ja täydellisyydessä alati pidetä silmiä edessä, on sangen lähellä vaara joutua kaikenlaisille harhateille, vaikka jo onkin älyssään omaksunut teosofisen maailmantutkimuksen.

Näin ollen on Ruusu-Risti – kaikessa heikkoudessaan – vaatimaton yritys pysyä uskollisena teosofisen liikkeen alkuperäiselle inspiratsioonille, kuten usein ennen jo olemme olleet tilaisuudessa todentamaan.

Että Ruusu-Risti valitsi tämän, monelle oudon nimen itselleen, on osaksi katsottava veljelliseksi hienotuntoisuudeksi niitä seuroja kohtaan, jotka arvatenkin pitävät itseään etuoikeutettuina käyttämään teosofista nimitystä; mutta osaksi nimen valinta johtui siitä, että Adeptoja ja Mestareita on pitkinä aikoina – varsinkin täällä länsimailla – nimitetty »kultaisen ja ruusuisen ristin» eli »rosenkreutsiläisiksi Veljiksi».

Nyt on kuten tiedämme olemassa useampia rosenkreutsiläisiä seuroja ja veljeskuntia tässä näkyväisessä maailmassa, jotka väittävät olevansa »oikeita» ja »todellisia» kaikenlaisten papereinsa ja traditsionein ja historiallisten polveutumisten nojalla, – emmekä me tahdo epäillä emmekä vähäksyä yhdenkään semmoisen veljeskunnan juriidista oikeutusta, enemmän kuin sitä teemme teosofistenkaan seurojen suhteen. Kaikki saavat meidän puolestamme olla ja toimia rauhassa, emmekä liioin hätäänny, jos meiltä kysytään, millä oikeudella me nimitämme itseämme Ruusu-Ristiksi. Olemme päinvastoin tällä nimelläme tahtoneet osoittaa uskovamme Adeptien Veljeskuntaan ja esiintuoda sen vakaumuksemme, että jokin Ruusu-Risti-seura on todellinen rosenkreutsiläinen seura ainoastaan siinä tapauksessa, että sen henki todistaa sen olevan yhteydessä näkymättömäin Ruusu-Risti Veljien kanssa.

Rosenkreutsiläisistä seuroista lausomme täten aivan saman arvostelun kuin teosofistakin seuroista, sillä molemmat kuuluvat nykyään teosofiseen liikkeeseen. Julkisesti tai puolijulkisesti toimivat rosenkreutsiläiset yhdistykset ovatkin suuremmissa tai vähemmässä määrässä omaksuneet teosofisen maailmantutkimuksen ja täten tunnustaneet kuulavansa madame Blavatskyn henkiseen ilmapiiriin.

Kuta enemmän mietiskelemme teosofisen liikkeen henkistä ylevyyttä ja syvyyttä, sen laajakantoista merkitystä ihmiskunnan tulevaisuuteen nähden, sitä enemmän täytyy meidän ihmetellä madame Blavatskyn ainoalaatuista suuruutta. Meidän täytyy pysähtyä hänen eteensä kuin yhdeksännentoista vuosisadan sfinksin eteen –, joksi häntä nimitettiin. Meidän täytyy pysähtyä kuuntelemaan ja näkemään, kuinka hän – ulkonaisesti katsoen heikko nainen ja verrattain oppimaton ihminen – voimakkaalla kädellä työntää eteenpäin ajan ratisevaa ratasta ja avaa uuden lehden ihmiskunnan ajattelun historiassa. Meidän täytyy tunnustaa, että madame Blavatskyn elämäntyö on muuttanut koko ihmiskunnan ajatuselämän vapaammaksi, rikkaammaksi, onnellisemmaksi ja luonnollisemmaksi. Eivät jotkut filosofit ainoastaan siellä täällä ole hyötyneet hänen työstään ja ponnistuksistaan, – ei, koko ilmapiiri on täynnä teosofisia ajatuksia, näkökantoja, oppeja ja inspiratsioneja; me kaikki, jotka jatkamme madame Blavatskyn alkuunpanemaa työtä, olemme koko ajan kuin elävän lähteen partaalla.

Ja sentähden jätämme lopuksi maailmalle ratkaistavaksi kirjoituksemme alussa mainitsemaamme kysymyksen, jonka me jo kauan sitten olemme sydämässämme ratkaisseet: kuinka madame Blavatsky

olisi kyennyt suorittamaan ihmeellisen tehtävänsä, elleivät hänen askeleitaan olisi johtaneet ne Korkeammat Voimat, joiden lähettämäksi hän heti alusta itsensä nimitti?

Pekka Ervast.

(Ruusu-Risti 1922 Marraskuu N:o 9, s. 267-273)